

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
імені А. С. МАКАРЕНКА

УДК 378.015.3:005.32]:78.091]:[373.011.3-051:78]](043.3)

**ЧЖУ ПЕН**

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ  
ДО ВИКОНАВСЬКОЇ САМОПІДГОТОВКИ  
У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

**Автореферат**  
дисертації на здобуття наукового ступеня  
кандидата педагогічних наук

*Чжу Пен*

Суми – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

**Науковий керівник -** кандидат педагогічних наук, доцент  
**БОДРОВА ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА,**  
Національний педагогічний університет  
імені М. П. Драгоманова, професор кафедри теорії  
та методики музичної освіти, хорового співу і  
диригування факультету мистецтв імені Анатолія  
Авдієвського.

**Офіційні опоненти:** доктор педагогічних наук, професор  
**ДОРОШЕНКО ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА,**  
Національний університет «Чернігівський  
колегіум» імені Т. Г. Шевченка,  
завідувач кафедри мистецьких дисциплін;

кандидат педагогічних наук, доцент  
**ПАРФЕНТЬЄВА ІРИНА ПЕТРІВНА,**  
Миколаївський національний  
університет імені В.О. Сухомлинського,  
доцент кафедри музичного мистецтва.

Захист відбудеться 29 вересня 2021 року о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.053.01 у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка за адресою: 40002, м. Суми, вул. Роменська, 87, ауд. 214.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (40002, м. Суми, вул. Роменська, 87).

Автореферат розіслано 27 серпня 2021 р.

Учений секретар  
спеціалізованої вченої ради



О. Г. Козлова

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність і доцільність теми дослідження.** Основні положення національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») (1993), Закону України «Про вищу освіту» (2014), стратегії «Нова українська школа» (2016), де визначено провідні якості педагога як соціально адаптованої особистості, здатної до самореалізації та самовдосконалення, засвідчують посилення вимог до персональних якостей майбутнього вчителя, зокрема до вміння самостійно засвоювати та творчо застосовувати знання на практиці, досягати успіхів у професійній діяльності, робити вмотивовані кроки в кар'єрному зростанні (А. Алексюк, В. Андрущенко, Ю. Бабанський, В. Бондар, І. Зязюн, В. Луценко, В. Паламарчук, П. Підкасистий, О. Савченко та ін.).

Сучасні підходи до самоосвітньої діяльності майбутніх педагогів-музикантів вимагають розробки нового змісту, принципів, методів, форм реалізації процесу організації фахової самопідготовки в закладах вищої освіти, впровадження методів і засобів організації самостійної діяльності студентів для здобуття й осмислення набутого досвіду, формування вмінь самостійно визначати, досліджувати й вирішувати мистецько-освітні проблеми.

Проте, нові соціокультурні умови життя, потреби сучасної мистецької освіти спонукають майбутніх педагогів до самостійного набуття необхідних компетентностей у фаховому навчанні, визначення способів самоосвіти, самореалізації, саморозвитку й самоствердження в підготовці до практичної діяльності.

Самопідготовка є однією з основних складових освітнього процесу в закладах вищої педагогічної освіти. Важливим є визнання самопідготовки як провідного чинника підготовки висококваліфікованих кадрів для школи із застосуванням он-лайн технологій, значення яких особливо зростає в умовах скорочення обсягів аудиторного навчання та підвищення вимог до якості позааудиторної самостійної роботи студентів, її інтенсифікації та індивідуалізації.

Практика засвідчує, що у студентів під час самостійної роботи виникає низка перешкод, пов'язаних із недостатньою сформованістю вміння самостійної роботи, нездатністю пов'язувати теоретичні знання з практикою, а також із відсутністю можливості отримати необхідний педагогічний супровід та належне методичне забезпечення для стимулювання самопроцесів у фаховій підготовці.

Проблема управління самостійною роботою студентів знайшла достатнє висвітлення в педагогічній літературі (В. Буряк, Е. Голант, В. Козаков, І. Лернер, В. Луценко, М. Махмутов, В. Мороз, О. Мороз, В. Паламарчук, П. Підкасистий, Л. Савенкова, Н. Сидорчук, А. Усова, І. Шайдур, І. Щимко, П. Харченко, І. Хом'юк, В. Хрипун, Н. Яременко, С. Яшанов та ін.). Поняття «самостійність» науковці тлумачать як інтегральну якість особистості, що визначає її можливості здійснювати роботу власними силами під опосередкованим керівництвом викладача.

Самостійність у музично-виконавській діяльності майбутніх педагогів – особлива сфера, на яку звертається увага українських дослідників у галузі мистецької освіти (О. Горбенко, Л. Гусейнова, Т. Дорошенко, В. Дряпіка, О. Дем'янчук, А. Козир, О. Олексюк, Г. Падалка, Л. Паньків, О. Рудницька, О. Ростовський, В. Федоришин, О. Щолокова, Н. Юдзіонок, Юань Янь та ін.).

Науковцями доведено, що внутрішнім джерелом активності особистості для самостійного набуття знань, умінь і навичок у процесі виконавської самопідготовки є мотивація. Теоретичні питання мотиваційної сфери особистості досліджували такі, зарубіжні й вітчизняні психологи та педагоги – Б. Ананьєв, Л. Божович, Д. Брунер, Б. Вайнер, В. Дряпіка, С. Занюк, І. Зязюн, Є. Ільїн, Н. Клименко, Г. Костюк, О. Леонтьєв, Д. Леонтьєв, А. Маркова, А. Маслоу, С. Рубінштейн, В. Сластьонін, Е. Фром, Х. Хеккаузен, Г. Щукіна, П. Якобсон та ін.

На важливості формування мотиваційної сфери особистості майбутнього педагога-музиканта у фаховому навчанні, зокрема, у виконавській підготовці, вказують О. Єременко, А. Козир, О. Михайличенко, О. Морозова, Г. Ніколаї, О. Олексюк, Г. Падалка, Л. Паньків, О. Реброва, В. Ревенчук, Ю. Ростовська, О. Ростовський, О. Рудницька, А. Скопич, О. Устименко-Косоріч, Г. Ципін, В. Черкасов, В. Шульгіна, О. Щербініна, О. Щолокова та ін.

Однак, аналіз наукових досліджень засвідчує, що теоретичні й методичні основи формування мотивації у сфері виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики ще не стали предметом цілісного наукового пошуку. Крім того, доцільність дослідження обраної проблеми посилюється необхідністю розв'язання суперечностей між:

- потребою освітньої системи в педагогах-музикантах, здатних до самостійного мистецько-педагогічного пошуку, та недостатньою увагою до активізації мотиваційних факторів їх підготовки;

- потужним навчально-виховним потенціалом виконавської самопідготовки та необхідністю його реалізації в системі фахового навчання;

- вагомістю особистісно-розвивального значення мотивації навчальної мистецької діяльності та недостатньою розробленістю методичних засад її формування в роботі зі студентами в закладах вищої освіти.

Необхідність розв'язання виявлених суперечностей, актуальність, недостатній рівень теоретичної та практичної розробленості проблеми формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики зумовили вибір теми дослідження: **«Методика формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики»**.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.** Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за темою «Зміст, форми, методи і засоби фахової підготовки вчителів музики». Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 6 від 26 січня 2017 року).

**Мета дослідження** – розробити, науково обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики.

**Об'єкт дослідження:** процес фахової підготовки майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти.

**Предмет дослідження:** педагогічні умови та методика формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання** дослідження:

1. З'ясувати сутність та зміст виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики.

2. Розкрити мотиваційні чинники музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музики та визначити компонентну структуру мотивації дій студентів у виконавській самопідготовці.

3. Окреслити методологічні підходи та розробити, теоретично обґрунтувати модель формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти.

4. Визначити критерії, показники та встановити рівні сформованості мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики.

5. Експериментально перевірити ефективність поетапної методики формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти.

**Методологічну та теоретичну основу дослідження** становлять: філософські напрями, принципові позиції теорії пізнання, а саме: науковість, історизм, діалектичність, об'єктивність; положення психології та педагогіки щодо гуманістичної орієнтованості освіти, активної ролі суб'єкта в перетворювальній діяльності (О. Балл, І. Бех, М. Боришевський, Л. Виготський, О. Вишневський, С. Горбенко, Г. Костюк, О. Леонтьєв, А. Маслоу, К. Роджерс, С. Рубінштейн, П. Симонов, Г. Костюк, С. Максименко та ін.); філософсько-педагогічні положення щодо особистості як суб'єкта перетворювальної та естетичної діяльності в освіті (Ю. Борєв, І. Зязюн, М. Каган, В. Кудін, Л. Левчук, Г. Меднікова, С. Столович та ін.). Важливого значення надається: провідним ідеям психології щодо рушійних сил педагогічної діяльності та її мотивації (Є. Ільїн, Є. Климов, Н. Кузьміна, С. Максименко, А. Маркова, Г. Щукіна та ін.); ідеям мистецько-педагогічного підходу до аналізу освітніх явищ і процесів (Е. Абдуллін, М. Давидов, Т. Дорошенко, О. Єременко, А. Козир, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, І. Парфентьева, С. Соломаха, О. Устименко-Косоріч, О. Хижна, Г. Ципін, О. Щолокова та ін.).

Для розв'язання визначених завдань використано такі **методи дослідження**: *теоретичні*: аналіз філософських, психолого-педагогічних, науково-методичних джерел, інтернет-ресурсів, синтез, абстрагування, узагальнення, моделювання для визначення поняттєвого апарату, принципових засад вирішення основної проблеми дослідження, проектування методичної моделі, аналітичного осмислення результатів констатувального, формувального

експериментів та впорядкування висновків дослідження; *емпіричні*: діагностичні (бесіди, інтерв'ю, тестування, педагогічне спостереження, експертне оцінювання) для вивчення досвіду підготовки студентів у закладах вищої освіти, для виявлення реального стану сформованості у студентів мотивації до виконавської самопідготовки й отримання результатів формувального експерименту; *математичні*: методи обробки експериментальних даних для кількісного та якісного аналізу результатів діагностичних обстежень і перевірки ефективності отриманих результатів формувального експерименту.

**Наукова новизна отриманих результатів дослідження** полягає в тому, що: *вперше* здійснено цілісне дослідження формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти; розкрито мотиваційні чинники музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музики (співвідношення зовнішніх і внутрішніх мотивів, їх усвідомленість або неусвідомленість, направленість (позитивна чи негативна), стійкість); визначено компонентну структуру мотивації; розроблено й теоретично обґрунтовано модель формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики, яка містить мету, принципи, педагогічні умови (створення комфортного для самостійної роботи мистецько-освітнього середовища на основі гармонізації міжсуб'єктних взаємин «студент-викладач»; забезпечення перспективи фахового самовдосконалення студентів у процесі постановки й вирішення музично-творчих та мистецько-освітніх завдань; спонукання до вироблення у студентів позитивної установки на виконавську самопідготовку через залучення до занять з мотиваційного тренінгу), етапи, форми й методи роботи, компоненти формування мотивації, та результат; визначено критерії та показники сформованості мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики (потребово-ціннісний, операціонально-пізнавальний, емоційно-смісловий, рефлексивно-кроигувальний), встановлено рівні сформованості мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики (високий (продуктивний), середній (конструктивний), низький (індиферентний)); розроблено й експериментально перевірено методику формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики; уведено до наукового обігу поняття «виконавська самопідготовка майбутнього вчителя музики».

*Уточнено* сутність понять «виконавська самопідготовка», «мотивація до виконавської самопідготовки», «формування мотивації до виконавської самопідготовки».

*Подальшого розвитку* набули концептуальні підходи до реалізації методики формування виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики (компетентнісний, герменевтичний, мистецько-персоналізований, акмеологічний, аксіологічний, синергетичний); науково-методичне забезпечення розвитку мотиваційних факторів у навчальній мистецько-педагогічній діяльності.

**Практичне значення отриманих результатів дослідження** полягає в розробленні та впровадженні в практику підготовки майбутніх учителів музики діагностичних засобів та науково-методичного супроводу процесу формування

мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики; у розробці для студентів музично-педагогічних спеціальностей «Мотиваційного тренінгу з виконавської підготовки». Матеріали дисертації можуть бути використано в розробці навчальних і методичних посібників, навчальних програм, методичних рекомендацій із питань організації виконавської самопідготовки, а також для оновлення змісту навчальних дисциплін «Основний музичний інструмент», «Постановка голосу», «Хоровий клас», «Хорове диригування», «Концертмейстерський клас» та забезпечення успішності проведення виробничих практик студентів.

**Апробація і впровадження результатів дослідження.** Основні положення та результати дисертаційного дослідження представлено на засіданнях кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування та щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, 2015–2021). Оприлюднено на науково-практичних конференціях різного рівня: *міжнародних*: «Science and practice: an innovative approach» (Paris, 2017), «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (Одеса, 2016), «Естетичні орієнтири дошкільної та початкової освіти: теорія та практика» (Суми, 2017), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2017), «Музичне мистецтво і освіта: досвід та інноваційні шляхи розвитку» (Вінниця, 2017), «Естетичні орієнтири дошкільної та початкової освіти: теорія і практика» (Суми, 2017); XV Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О. П. Рудницької (Київ, 2017); «Україна між Заходом і Сходом: реалії та перспективи» (Київ, 2017), «Гуманітарні студії НАКККІМ – 2017» (Київ, 2017), I Міжнародні науково-практичні читання пам'яті академіка Анатолія Авдієвського (Київ, 2017, 2019 – 2021), «Мистецька освіта XXI століття: виклики сьогодення» (Кропивницький, 2018), «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття» (Мукачеве, 2018), XVI Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті професора О. П. Рудницької (Київ, 2018), «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2019), «Актуальні проблеми в системі вищої освіти: теоретико-методологічні і прикладні аспекти» (Бар, 2019); «Модернізація наскрізної виконавської підготовки учнівської молоді в сучасній мистецькій освіті» (Київ, 2021), *всеукраїнських*: «Освітньо-мистецькі горизонти України: теорія і практика» (Ніжин, 2016), «Мистецька освіта: проблеми і перспективи розвитку в контексті європейської інтеграції» (Житомир, 2016), I Мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О. Я. Ростовського «Актуальні проблеми мистецької освіти» (Ніжин, 2017 – 2019), «Проблеми мистецько-педагогічної освіти: здобутки, реалії, перспективи» (Київ, 2018), «Мистецька освіта: новації та перспективи» (Чернігів, 2018); III Мистецько-педагогічні читання пам'яті О. Я. Ростовського «Мистецька освіта України: проблеми теорії і практики» (Ніжин, 2019), «Мистецтво та освіта: новації та перспективи» (Чернігів, 2019); «Теорія і практика естетичного виховання у закладах освіти» (Кропивницький, 2021).

Упровадження результатів дисертаційного дослідження здійснено в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/224 від 16.02.2018 р.), Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (довідка № 05/287 від 12.06.2018 р.), Житомирського державного університету імені Івана Франка (довідка № 1/440 від 18.05.2018 р.), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (довідка № 17/17-482 від 15.02.2018 р.), Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (довідка № 27 від 15.06.2018 р.).

**Публікації.** Основні теоретичні положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено в 11 одноосібних науково-методичних публікаціях автора, з яких 5 – у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному виданні, 5 праць апробаційного характеру.

**Структура і обсяг дисертації.** Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (разом 200 найменувань, з них 7 іноземними мовами) та додатків. Основний текст дисертації складає 172 сторінки, загальний обсяг роботи – 233 сторінки.

### **ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ**

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, окреслено його методологічну та теоретичну основу, охарактеризовано методи дослідної роботи, висвітлено наукову новизну отриманих результатів та практичне значення, наведено дані про апробацію і впровадження результатів дослідно-експериментальної роботи, публікації, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні основи дослідження проблеми формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики»** узагальнено результати аналізу філософської, психолого-педагогічної, мистецтвознавчої літератури; розглянуто наукові позиції вчених із проблеми самоосвітньої навчальної діяльності студентів і тлумачення таких категорій, як «самостійна робота», «самопідготовка», «мотиви і мотивація»; конкретизовано сутність і зміст виконавської самопідготовки студентів та подано визначення феномену мотивації до виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики; висвітлено мотиваційні чинники фахового навчання майбутніх учителів музики; визначено компонентну структуру мотивації студентів до виконавської самопідготовки.

На основі аналізу наукових досліджень із проблеми змісту та організації самостійної роботи студентів (Л. Бондар, В. Буряк, М. Вашуленко, О. Заболотська, І. Дроздова, К. Климова, В. Козаков, О. Малихін, М. Пентилюк, П. Підкасистий, Н. Сидорчук, І. Шайдур, Юань Янь, Н. Яременко, С. Яшанов та ін.) зроблено висновки про самостійність як провідну ознаку навчальної діяльності майбутнього педагога-музиканта, що виявляється в умінні на основі системи цінностей використовувати набутий власний психолого-педагогічний і музичний досвід, у здатності чітко ставити перед собою мету й завдання та досягати їх реалізації власними силами.



З'ясовано, що музично-виконавська підготовка майбутніх педагогів-музикантів є невід'ємною й важливою складовою їх фахового навчання, провідним видом мистецько-освітньої діяльності у єдності її видів (аудиторна, позааудиторна). У результаті опрацювання наукових джерел із проблем виконавської діяльності (О. Горбенко, Л. Гусейнова, Л. Паньків, О. Щербініна, О. Щолокова та ін.) було запропоновано авторське розуміння поняття виконавської самопідготовки майбутнього вчителя музики як педагогічно скерованої самостійної навчальної діяльності з оволодіння засобами виконавського втілення художньо-сміслового змісту музичних творів, що забезпечує реалізацію поставлених мистецько-освітніх завдань на основі власної педагогічної позиції.

На основі досліджень Дж. Аткинсона, В. Асєєва, І. Васильєва, В. Вілюнаса, Є. Ільїна, Н. Клименко, В. Ковальова, О. Леонтєва, М. Магомед-Емінова, С. Максименка, А. Маслоу, Д. Узнадзе, П. Якобсона, Х. Хекхаузена та ін. розкрито сутність поняття «мотивація» як системи спонук і механізму реалізації мотивів, процесу регуляції діяльності та внутрішнього джерела активності особистості. Мотивація в єдності зовнішніх і внутрішніх мотивів визначається сукупністю чинників психологічного характеру, які детермінують активність суб'єкта та спрямованість його дій на досягнення особистісно значущих цілей.

У роботі поняття «мотивація до виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики» тлумачиться як система спонук, що спрямовують самостійну навчальну діяльність студентів на виконавське самовдосконалення у створенні виразної художньої інтерпретації музичних зразків із метою досягнення певної мистецько-педагогічної мети. Схарактеризовано основні види виконавської самопідготовки студентів, а саме: 1) підготовка до заняття з певної виконавської дисципліни (основний та додатковий інструмент, диригування, постановка голосу тощо); 2) підготовка до публічного виконання музичного твору (залік або іспит, виробнича педагогічна практика, мистецький конкурс).

З'ясовано, що основними спонукальними мотивами виконавської самопідготовки є: мотиви досягнення успіху в реалізації поставлених музично-освітніх цілей майбутньої кар'єри педагога-музиканта, мотиви пізнання в оволодінні комплексом музично-виконавських знань і вмінь, мотиви художньої самодетермінації в осягненні смислу музичного твору та створенні художньо-педагогічної інтерпретації через усвідомлення власного Я; мотиви виконавського самовдосконалення в реалізації здатності до саморефлексії та баченні перспективи особистісного зростання.

На основі аналізу психолого-педагогічних і методичних джерел із досліджуваної проблеми з урахуванням домінантних мотивів фахового навчання та складових педагогічної дії визначено структуру мотивації до виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики за такими компонентами як: потребовий, операціональний, емоційний та рефлексивний.

Констатовано, що потребовий компонент визначає усвідомлення мети самопідготовки (цілепокладання) через домінуючі мотиви досягнення успіху в

поєднанні чинників внутрішньої та зовнішньої мотивації для передбачення варіантів майбутньої мистецько-педагогічної діяльності, що зумовлює професійну орієнтованість, уподобання й інтереси в царині музики, потребу у спілкуванні з музичним мистецтвом, бажання досягати успіху у виконавсько-педагогічній діяльності для побудови власної кар'єри.

Аргументовано, що операціональний компонент, формування якого здійснюється через мотиви художнього пізнання, забезпечує оволодіння музичними знаннями, пізнавальними й виконавськими вміннями для розширення мистецького світогляду та обумовлює потребу в більш широкій обізнаності студентів у музично-виконавському репертуарі.

З'ясовано, що емоційний компонент регулює мотиви самодетермінації як внутрішнього духовного чинника створення позитивної «Я-концепції» особистості, характеризує здатність до емпатійно-художнього перевтілення, а також визначає систему стимулів вольової сфери для мобілізації художнього ресурсу студента у вирішенні поставлених виконавсько-педагогічних задач, створює передумови артистичного самовияву, творчої «натхненності» у виконавстві.

Визначено, що рефлексивний компонент забезпечує формування мотивів виконавського самовдосконалення як результат самопідготовки у формі самоаналізу власних публічних виступів, самооцінки та корекції виконавських дій на концертах та іспитах, здатності до саморегуляції емоційно-вольових станів у виконавській поведінці, в тому числі на педагогічній практиці тощо.

Отже, у розділі з'ясовано сутність і зміст виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики; розкрито мотиваційні чинники музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музики та визначено компонентну структуру мотивації до виконавської самопідготовки у студентів.

У другому розділі **«Методологічні та методичні засади формування мотивації до виконавської самопідготовки в майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти»** визначено методологічні підходи до вивчення проблеми, принципи та педагогічні умови формування мотивації до виконавської самопідготовки в майбутніх учителів музики; обґрунтовано методичну модель формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти.

Компетентнісний підхід спрямовує на забезпечення здатності майбутнього фахівця реалізовувати знання й уміння, професійні якості та музично-виконавський досвід у практичній мистецько-освітній діяльності. Герменевтичний підхід сприяє розвитку художньої свідомості, активізації самостійного художнього мислення студентів, спонуканню до художньо-педагогічної рефлексії через заглиблення у смисли музичних творів. Мистецько-персоналізований підхід визначає теоретичне підґрунтя актуалізації особистісних якостей студента, орієнтує на максимальне врахування його інтересів, художніх нахилів і творчих здібностей. Акмеологічний підхід окреслює основи побудови індивідуальної стратегії досягнення майбутнім учителем особистісно-фахових акме-вершин. Аксіологічний підхід забезпечує усвідомлення ролі мистецько-освітніх цінностей у

навчальній діяльності, передбачає активізацію внутрішніх стимулів фахового саморозвитку майбутнього фахівця. Синергетичний підхід сприяє самоорганізації дій у виконавському самовдосконаленні, скеровує продуктивну взаємодію суб'єктів в освітньому просторі.

Визначено принципи формування мотивації до виконавської самопідготовки в майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки у ЗВО, а саме: принцип фахової адаптованості, що скеровує підготовку майбутніх учителів на потреби майбутньої музично-педагогічної діяльності, сприяє формуванню здатності узгоджувати власні музично-виконавські можливості з вимогами до демонстрації художніх зразків учителем-виконавцем; принцип художньо-герменевтичного контексту, що уможливорює формування здатності до смислового розуміння музичного твору, до тлумачення музичної інтерпретації як фундаментальної операції художнього мислення та спонукає студентів до розширення досвіду спілкування з мистецтвом у процесі ознайомлення зі зразками різних мистецьких напрямів, музичних жанрів і стилів; принцип особистісної причинності, що передбачає формування в педагога-музиканта здатності діяти у виконавській сфері, виходячи з глибинного відчуття автономного мистецького бачення, власного художнього Я; принцип позитивного самопідкріплення, що спрямовує поведінку студентів на досягнення успіху через самосхвалення та позитивну самооцінку.

Обґрунтовано педагогічні умови формування мотивації музично-виконавської підготовки у ЗВО в майбутніх учителів музики, як-от: створення комфортного для самостійної роботи мистецько-освітнього середовища на основі гармонізації міжсуб'єктних взаємин «студент-викладач»; забезпечення перспективи фахового самовдосконалення студентів у процесі постановки й вирішення музично-творчих та художньо-педагогічних задач; спонукання до вироблення у студентів позитивної установки на виконавську самопідготовку через залучення до занять із мотиваційного тренінгу.

Доведено, що створення комфортного для самостійної роботи мистецько-освітнього середовища на основі гармонізації міжсуб'єктних взаємин «студент-викладач» сприяє гармонізації міжособистісних контактів студента й викладача, взаємоузгодженню спільних зусиль, спрямованих на продуктивний результат на основі педагогічного супроводу. За умови забезпечення перспективи фахового самовдосконалення студентів у процесі постановки й вирішення мистецько-освітніх задач створюється творче середовище, що функціонує за принципами систематичності, послідовності, наступності, емоційної насиченості, відповідальності, зв'язку з практичними потребами школи з урахуванням художніх інтересів студентів. Спонукання до вироблення у студентів позитивної установки на виконавську самопідготовку через залучення до занять із мотиваційного тренінгу уможливорює конструювання процесу виконавської самопідготовки в гармонізації власної поведінки через цілепокладання, планування організаційних дій, безпосереднє виконання наміченого та рефлексивного аналіз досягнутих результатів.

Аргументовано, що окреслені методологічні підходи, компонентна структура, принципи та педагогічні умови формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх педагогів-музикантів уможливили обґрунтування організаційно-методичної моделі формування досліджуваного феномена (див. рис 1.).

Обґрунтовано послідовність формування мотивації до виконавської самопідготовки майбутніх педагогів-музикантів у відповідності до трьох етапів: спонукально-цільового, стимульно-процесуального та результативно-оцінного.

З'ясовано, що перший – спонукально-цільовий етап – передбачав формування у студентів особистісного ставлення до фаху та фундаментальних мистецьких-освітніх цінностей, у тому числі зразків національної та світової виконавської культури. Відповідно, другий – стимульно-процесуальний етап – спонукав до стимулювання внутрішніх мотивів виконавської самопідготовки, а саме: прагнення оволодіти знаннями з виконавського мистецтва у процесі ознайомлення з музичними зразками в різних форматах ((нотний, відео, аудіо), бажання формувати художньо-образні та виконавсько-технічні вміння відповідно до інтерпретації твору згідно з поставленими музично-освітніми задачами. Третій – результативно-оцінний етап – спрямовано на розвиток у студентів спонук до здійснення рефлексивного аналізу й самооцінки власної виконавсько-педагогічної діяльності, до оволодіння прийомами аналізу саморегулятивних станів із провідною роллю мотивів самовдосконалення.

Отже, у розділі окреслено методологічні підходи та розроблено, теоретично обґрунтовано модель формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики у процесі фахової підготовки у ЗВО.

У третьому розділі **«Дослідно-експериментальна робота з формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти»** представлено критеріальний апарат дослідження, на основі якого виявлено рівні сформованості мотивації до виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики, висвітлено хід і результати констатувального та формувального етапів експериментальної роботи; доведено ефективність запропонованої методики формування досліджуваного феномена.

Для діагностики рівнів сформованості мотивації до виконавської самопідготовки розроблено критеріальний апарат дослідження, що має трикомпонентну структуру у потребово-ціннісному, операціонально-пізнавальному, емоційно-смісловому та рефлексивно-коригувальному вимірах.

З'ясовано, що потребово-ціннісний критерій визначає міру мотиваційної спрямованості студента на самостійні виконавські дії (засвідчується показниками: інтерес до музично-педагогічної діяльності в побудові кар'єри, зацікавленість музично-виконавським репертуаром, усвідомлене ставлення до планування самостійної роботи). Операціонально-пізнавальний критерій виявляє ступінь регулювання власних стимулів до оволодіння виконавськими знаннями й уміннями у процесі моделювання мистецько-педагогічних ситуацій (характеризується показниками: спрямованість на збагачення музично-теоретичних знань на основі оволодіння новою інформацією – словесні та нотні тексти, зразки виконання

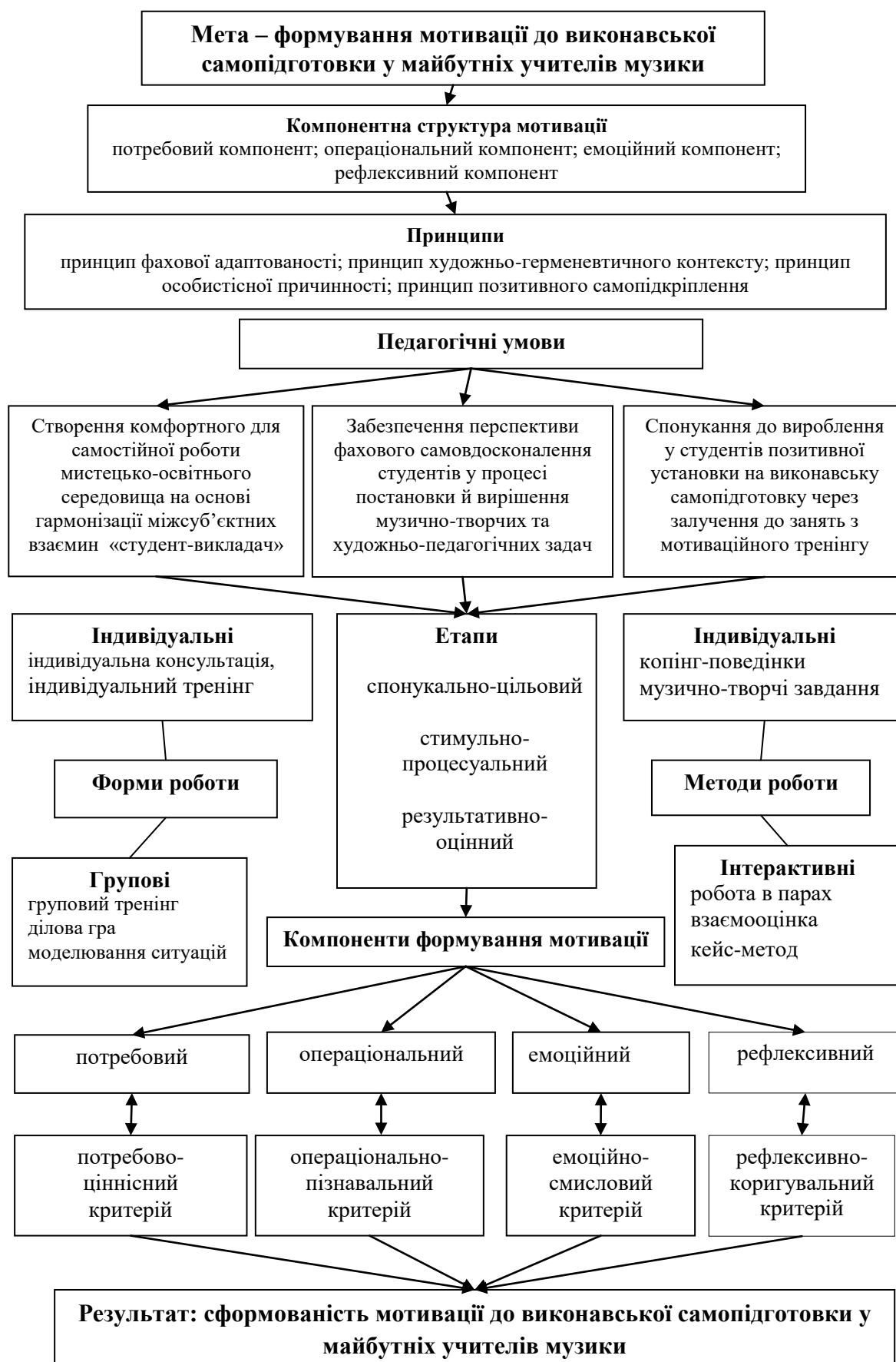


Рис. 1. Організаційно-методична модель формування мотивації до виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики у ЗВО

умінь і технічних навичок; спроможність до самостійного вирішення поставлених мистецьких та педагогічних завдань). Емоційно-смысловий критерій розкриває міру заглиблення у смыслову сутність музичного твору, виходячи з власного Я (вимірюється показниками: глибина розкриття художніх смислів музичного твору; здатність до аналізу засобів створення художнього образу; переконливість передачі інтерпретаційного задуму за допомогою емоційно-вольових чинників). Рефлексивно-коригувальний критерій уможлиблює вимірювання ступеня адекватності самооцінки виконавської самопідготовки з подальшою корекцією дій і визначає міру сформованості потреби в самовдосконаленні (вимірюється показниками: адекватність самооцінки виконавських дій у процесі самопідготовки; спроможність до самокорекції на різних стадіях роботи з твором; здатність до самостимулювання виконавських дій засобами самосхвалення та самопримусу).

На етапі констатувальної діагностики досліджено реальний стан сформованості мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики за допомогою діагностичних методів (опитування, анкетування, інтерв'ю, спостереження, виконавсько-творчі задачі, експертні оцінки, обговорення, самозвіти тощо). У результаті констатувального експерименту, яким було охоплено 230 студентів та 25 викладачів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, було виявлено три рівні сформованості досліджуваної мотивації (високий, середній, базовий) із наданням якісних і кількісних характеристик. Відбір даного контингенту зумовлено приблизно однаковим рівнем фахової підготовки студентів зазначених ЗВО.

У процесі діагностики, здійсненої методом експертної оцінки по кожному з компонентів, визначено коефіцієнт сформованості мотивації.

Зафіксовано переважання у студентів низького (30,8 % респондентів) та середнього (44,1 % респондентів) рівнів сформованості мотивації (при високому 25,1 %). Означене зумовило необхідність проведення формувальної роботи з використанням розробленої авторської методики.

Апробовано поетапну методику формування мотивації до виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики в перебігу формувального експерименту, що проходив в умовах реального освітнього процесу двох університетів України (НПУ імені М. П. Драгоманова та Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя). Було охоплено 122 студенти, 18 викладачів. Експериментальні групи склалися з 60 студентів, які стали учасниками Мотиваційного тренінгу з виконавської самопідготовки (ЕГ-1 – 30 осіб, ЕГ-2 – 30 осіб). Контрольні групи мали у складі 62 студенти (КГ-1 – 30 осіб, КГ-2 – 32 особи).

У роботі методику формувального експерименту здійснено у три етапи (спонукально-цільовий, стимульно-процесуальний та результативно-оцінний), що забезпечували реалізацію мети й завдань експериментальної роботи

відповідно до логіки розгортання мистецько-педагогічного процесу у природних умовах фахової підготовки.

Перший етап – спонукально-цільовий – здійснено на основі домінування мотиву досягнення успіху. Його мета – розвиток у студентів ціннісного усвідомлення сутності й необхідності цілеспрямованої виконавської самопідготовки майбутнього вчителя музики для набуття музично-виконавської компетентності, формування стійких мотивів фахової підготовки та мотивів виконавської діяльності в її ціннісних вимірах. Основними методами роботи стали: метод емоційного стимулювання виконавських дій студентів, метод позитивної установки, відвідування публічних виступів студентів, мисленнєво-аналітичних дій, художнього порівняння, аналізу індивідуального виконавського стилю майстрів-виконавців; збирання «кошика» виконавсько-педагогічних прийомів, відвідування уроків музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти, художньо-педагогічного аналізу виконавської діяльності учителів музики.

Другий етап – стимульно-процесуальний, що реалізовано на основі стимулювання домінантних мотивів пізнання та художньої самодетермінації, передбачав формування потягу до нових знань у сфері музичного виконавства, розвиток прагнення оволодівати художніми й технічними прийомами виконавської діяльності для самостійного осягнення художнього образу твору та його творчого виконавсько-інтерпретаційного утілення. Означений етап передбачав формування у студентів здатності самостійно визначати мету, предмет і засоби діяльності, планувати й обирати відповідні способи та послідовність виконання дій; а також спрямовувався на розвиток здатності студентів керувати своєю поведінкою та емоційно-вольовими станами.

З'ясовано, що найбільш ефективними методами на стимульно-процесуальному етапі дослідження виявилися: метод постановки й вирішення виконавських і музично-освітніх завдань, збирання педагогічного портфоліо (відеофрагменти власного виконання творів, фрагменти проведених уроків на виробничій практиці, плани самосійної роботи тощо), метод складання «музичних колекцій» для школи, ескізного ознайомлення зі шкільним музичним репертуаром (інструментальним, вокально-хоровим), презентації, метод емпатії, метод мікромоделювання сценічних і виробничо-педагогічних ситуацій, створення позитивної емоційної атмосфери на занятті, розробки міні-уроків тощо.

Третій етап –результативно-оцінний – було спрямовано на розвиток у студентів здатності до самоаналізу й самооцінки власної виконавсько-педагогічної діяльності, а також на оволодіння прийомами самокорекції в різних стадіях роботи над твором під час ознайомлення, поглибленого вивчення та підготовки до публічного виступу.

Для розв'язання завдань результативно-оцінного етапу використано такі форми й методи роботи, як: кейс-метод, педагогічне спостереження та самоспостереження, художнє порівняння, сторітеллінг, презентації, рефлексивно-перцептивні вправи, рефлексивні бесіди, метод уявного конструювання, метод експертної оцінки, методи самонавіювання, самосхвалення та самопримусу, метод копінг-поведінки, низка прийомів саморегуляції.

У реалізації авторської методики робота зі студентами експериментальних груп під час кожного із зазначених етапів здійснювалась у процесі їх участі у Мотиваційному тренінгу виконавської самопідготовки. Тренінг побудовано на основі визначених у дисертації принципів і педагогічних умов та передбачав індивідуальне та групове виконання конкретних вправ за дотримання певних правил-постулатів навчальних дій, а саме: ретельний аналіз навчальної (педагогічної) ситуації, глибоке осмислення мети й постановка задач, оптимальний вибір раціональних форм, методів і прийомів самостійної роботи, рефлексивний аналіз успішних дій і причин невдач, а також визначення перспектив подальших виконавських дій у режимі самопідготовки.

У результаті експерименту зафіксовано прогресивну динаміку змін у рівнях сформованості мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики (табл. 1).

Узагальнені дані експериментальної роботи засвідчують, що в результаті застосування авторської методики кількість студентів з високим рівнем сформованості мотивації до виконавської самопідготовки в експериментальних групах збільшилося на 20,0% (з 19,2 % на початку формувального експерименту до 39,2% після його завершення). В той же час, відсоток сформованості високого рівня мотивації у студентів контрольних груп зазнав незначних зрушень (збільшився на 5,2%) у порівнянні з результатами початкового зрізу (з 18,6% на початку до 23,8% в кінці формувального експерименту).

Таблиця 1

**Динаміка формування мотивації до виконавської самопідготовки  
у майбутніх учителів музики**

Рівні результати зрізів	Низький		Середній		Високий	
	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ	КГ
Констатувальний експеримент	30,8		44,1		25,1	
Початковий зріз формувального експерименту	40,8	40,7	40,0	40,7	19,2	18,6
Контрольний зріз формувального експерименту	26,7	36,7	42,9	42,0	30,4	21,3
Підсумковий зріз формувального експерименту	15,0	32,6	45,8	43,6	39,2	23,8

Таким чином, порівняльний аналіз отриманих даних в експериментальній та контрольній групах за результатами зрізів довів ефективність розробленої авторської методики та правомірність її використання в умовах фахового навчання студентів мистецько-педагогічних кваліфікацій у ЗВО.

Отже, у розділі визначено критерії, показники та встановлено рівні сформованості мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики; експериментально перевірено ефективність поетапної



методики формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики.

## **ВИСНОВКИ**

У дисертації здійснено теоретико-методологічне узагальнення й запропоновано практичне вирішення наукової проблеми формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики, що знайшло відображення в обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики формування досліджуваного феномена. Результати експериментального дослідження засвідчили вирішення поставлених завдань і дали підстави для таких висновків.

1. З'ясовано сутність та зміст виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики. Визначено, що сучасні вимоги до самоосвітньої діяльності студентів як до надзвичайно актуальної в умовах сьогодення вимагають розробки оновленого змісту, принципів, методів, форм і засобів реалізації процесу фахової самопідготовки. Аргументовано, що самостійність є провідною особистісною характеристикою сучасного педагога, а виконавська самопідготовка – педагогічно скерованою самостійною діяльністю майбутнього вчителя музики, що спрямована на усвідомлення художньо-смыслового змісту музичних зразків, створення виконавської інтерпретації з метою реалізації мистецько-освітніх завдань.

2. Розкрито мотиваційні чинники музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музики та визначено компонентну структуру мотивації (мотивів) дій студентів у виконавській самопідготовці. Доведено вагомість проблеми формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики, розкрито сутність понять «мотивація» та сформульовано її визначення як системи спонук, що спрямовують самостійну навчальну діяльність студентів на самовдосконалення у створенні виразної художньої інтерпретації музичних творів для досягнення мистецько-педагогічної мети. Виявлено, що домінуючими мотивами в досліджуваному процесі стали: мотиви досягнення успіху, пізнавальні мотиви, мотиви самодетермінації та самовдосконалення. Відповідно, мотиваційними чинниками музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музики запропоновано співвідношення зовнішніх і внутрішніх мотивів, їх усвідомленість або неусвідомленість, спрямованість (позитивна чи негативна), стійкість.

Відповідно до означених мотиваторів виконавських дій та з огляду на зміст фахового навчання студентів було визначено компонентну структуру мотивації до виконавської самопідготовки у складі потребового, операціонального, емоційного та рефлексивного компонентів.

3. Окреслено методологічні підходи та розроблено, теоретично обґрунтовано модель формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти.

Обґрунтовано методологічні засади формування у майбутніх учителів музики мотивації до виконавської самопідготовки у єдиній системі компетентнісного, герменевтичного, мистецько-персоналізованого, акмеологічного, аксіологічного та

синергетичного підходів. Визначено принципи формування дослідженого феномену (фахової адаптованості, художньо-герменевтичного контексту, особистісної причинності, позитивного самопідкріплення) та визначено педагогічні умови реалізації авторської методики, що полягають у створенні комфортного для самостійної роботи мистецько-освітнього середовища на основі гармонізації міжсуб'єктних взаємин «студент-викладач»; забезпеченні перспективи фахового самовдосконалення студентів у процесі постановки й вирішення мистецько-освітніх задач; спонуканні до вироблення у студентів позитивної установки на виконавську самопідготовку через залучення до занять з мотиваційного тренінгу.

Розроблено та теоретично обґрунтовано модель формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в ЗВО, у якій представлено мету, компоненти мотивації, принципи, педагогічні умови, етапи, форми й методи роботи, критеріальний апарат і результат, а саме: сформованість мотивації до виконавської самопідготовки в майбутніх учителів музики.

4. Розроблено критеріальний апарат дослідження, що має чотирьохкомпонентну структуру вимірювання сформованості досліджуваного феномена за відповідними показниками, а саме: потребово-ціннісний критерій (інтерес до музично-педагогічної діяльності в побудові кар'єри; зацікавленість музично-виконавським репертуаром, усвідомлене ставлення до планування самостійної роботи); операціонально-пізнавальний критерій (спрямованість на збагачення музично-теоретичних знань; самоспонування до вдосконалення художніх умінь і технічних навичок; спроможність самостійного вирішення поставлених мистецьких та педагогічних завдань); емоційно-смісловий критерій (глибина розкриття художніх смислів музичного зразку, здатність до аналізу засобів створення художнього образу; переконливість передачі інтерпретаційного задуму за допомогою емоційно-вольових чинників); рефлексивно-коригувальний критерій (адекватність самооцінки виконавських дій; спроможність до самокорекції на різних стадіях роботи з твором, здатність до самостимулювання засобами самосхвалення та самопримусу).

На основі комплексного врахування критеріїв і показників схарактеризовано рівні сформованості мотивації до виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики: індиферентний (низький), конструктивний (середній) та продуктивний (високий).

5. Розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено поетапну методику формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики в закладах вищої освіти.

Перший етап (спонукально-цільовий) забезпечив формування у студентів особистісного ставлення до фаху та фундаментальних мистецьких-освітніх цінностей на основі методів створення позитивної установки, художнього порівняння, евристичної бесіди та дискусії, відвідування концертів і уроків музичного мистецтва.

Другий етап (стимульно-процесуальний) спонукав студентів до стимулювання внутрішніх мотивів виконавської самопідготовки через

прагнення до оволодіння знаннями з виконавського мистецтва на основі використання методів і засобів різних форматів (нотні, відео, аудіо), методів емпатії, мікромоделювання сценічних та виробничо-педагогічних ситуацій, педагогічного портфоліо.

Третій етап (результативно-оцінний) було спрямовано на розвиток у студентів спонук до здійснення рефлексивного аналізу й самооцінки власної виконавсько-педагогічної діяльності на основі методів сторітеллінгу, кейс-методу, копінг-поведінки, самонавіювання.

Результати дослідно-експериментальної роботи засвідчили позитивну динаміку зростання в експериментальній групі рівнів сформованості досліджуваного феномена порівняно з контрольними за всіма визначеними критеріями, що доводить ефективність запропонованої методики. Виявлено значне збільшення кількості студентів із високим рівнем сформованості мотивації (від 19,2 % до 39,2 %) і досить вагоме зниження кількості студентів із низьким рівнем досліджуваної якості (із 40,8 % до 15,0 %).

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Подальшої науково-експериментальної розробки потребує вивчення мотиваційних факторів самопідготовки, пов'язаних із формуванням внутрішніх мотивів виконавських дій, стимулюванням фахової спрямованості навчання в контексті майбутніх життєвих перспектив.

## **Основні наукові результати дослідження висвітлено у працях автора**

### **Статті у фахових виданнях України**

1. Чжу, Пен (2017). Самопідготовка майбутніх учителів музики у контексті інноваційних методологічних підходів. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*, 22 (27), 1, 136–141.

2. Чжу, Пен (2017). Музичний твір як об'єкт виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія: Педагогічні науки*, 12, 88–99.

3. Чжу, Пен (2018). Мотиваційні детермінанти музично-виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 1 (60), лютий, 388–393.

4. Чжу, Пен (2018). Особливості реалізації принципу самовиховання у виконавській самопідготовці майбутніх педагогів-музикантів. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*, 24 (29), 1, 59–64.

5. Чжу, Пен (2018). Концепція педагогічної самоорганізації у виконавській самопідготовці майбутніх учителів музики. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки*, 151 (2), 243–246.

## Стаття у науковому зарубіжному виданні

6. Чжу, Пен (2017). Виконавська самопідготовка майбутніх учителів музики: зміст та організаційні засади. *Science and practice: innovative approach*, 308–312. (Les Editions L'Originale, Paris, France).

## Праці апробаційного характеру

7. Чжу, Пен (2017). Методичне забезпечення музично-виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики. *Гуманітарні студії-2017: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ, сс. 62 – 64.

8. Чжу, Пен (2017). Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті європейської ціннісної парадигми. *Україна між Заходом і Сходом: реалії та перспективи: матеріали XXII Міжнародної науково-практичної конференції*. К.: КиМУ, Т. 1, сс. 175- 181.

9. Чжу, Пен (2017). Музичне виконавство як вид практичної діяльності майбутніх педагогів-музикантів. *Матеріали I міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського*. Київ, сс. 140 – 142.

10. Чжу, Пен (2018). Музично-виконавська самопідготовка майбутніх учителів музики: мотиваційний фактор. *Сучасна мистецька освіта: матеріали II Міжнародних науково-практичних читань пам'яті академіка Анатолія Авдієвського*. Київ, сс. 166–169.

11. Чжу, Пен (2019). Методи і прийоми формування мотиваційної сфери майбутніх педагогів-музикантів у виконавській самопідготовці. *Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: дослідницькі практики, динаміка розвитку, сфери реалізації*, сс. 294 – 297.

## АНОТАЦІЇ

**Чжу Пен. Методика формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики.** На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. – Суми, 2021.

Дисертаційну роботу присвячено комплексному дослідженню проблеми формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики. З'ясовано сутність і зміст виконавської самопідготовки майбутніх учителів музики. Розкрито мотиваційні чинники музично-виконавської діяльності майбутніх учителів музики та визначено компонентну структуру мотивації (мотивів) дій студентів у виконавській самопідготовці. Окреслено методологічні підходи та розроблено, теоретично обґрунтовано модель формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики. Визначено критерії, показники та встановлено рівні сформованості мотивації до виконавської

самопідготовки у майбутніх учителів музики. Експериментально перевірено ефективність поетапної методики формування мотивації до виконавської самопідготовки у майбутніх учителів музики.

**Ключові слова:** фахова підготовка майбутніх учителів музики, виконавська підготовка, самостійність, самопідготовка, виконавська самопідготовка, мотивація, художньо-педагогічна інтерпретація, поетапна методика, формування мотивації до виконавської самопідготовки.

**Чжу Пен. Методика формирования мотивации к исполнительской самоподготовке у будущих учителей музыки.** – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Сумской государственный педагогический университет имени А. С. Макаренко. – Сумы, 2021.

Диссертационная работа посвящена комплексному исследованию проблемы формирования мотивации к исполнительской самоподготовке у будущих учителей музыки. Выявлены сущность и содержание исполнительской самоподготовки будущих учителей музыки. Раскрыты мотивационные факторы музыкально-исполнительской деятельности будущих учителей музыки и определена компонентная структура мотивации (мотивов) действий студентов в исполнительской самоподготовке. Определены методологические подходы и разработана, теоретически обоснована модель формирования мотивации к исполнительской самоподготовке у будущих учителей музыки. Определены критерии, показатели и установлены уровни сформированности мотивации к исполнительской самоподготовке у будущих учителей музыки. Экспериментально проверена эффективность поэтапной методики формирования мотивации к исполнительской самоподготовке у будущих учителей музыки.

**Ключевые слова:** профессиональная подготовка будущих учителей музыки, исполнительская подготовка, самостоятельность, самоподготовка, исполнительская самоподготовка, мотивация, художественно-педагогическая интерпретация, поэтапная методика, формирование мотивации к исполнительской самоподготовке

**Zhu Peng. Methodology of forming motivation for performance self-training in future music teachers.** – On the right of the manuscript.

Thesis for Candidate of Pedagogical Sciences degree in specialty 13.00.02 – theory and methods of musical education. – Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko. – Sumy, 2021.

Thesis is a comprehensive study of the issue of forming motivation for performance self-training in future music teachers in higher education institutions. The motivational factors of music-performance activity of future music teachers are revealed, namely: ratio of external and internal motives, their awareness or

unconsciousness, orientation (positive or negative), stability. The model of forming motivation for performance self-training of future music teachers is developed and theoretically substantiated. It contains the purpose, principles, pedagogical conditions (creation of artistic-educational environment, comfortable for independent work on the basis of harmonization of intersubjective relations “student-teacher”; ensuring prospects for professional self-improvement of students in the process of setting and solving musical-creative and artistic-educational tasks; encouragement for developing in students of a positive attitude to performance self-training through involvement in motivational training classes), stages, forms and methods of work, components of motivation formation, and the result. The methodological foundations of forming motivation of future music teachers for performance self-training in a holistic system of competence, hermeneutic, artistic-personalized, acmeological and synergetic approaches are substantiated.

The criteria and indicators of the formation of motivation for performance self-training in future music teachers (value-motivational, content-technological, artistic-interpretive and reflexive-self-regulatory) are determined, the levels of the formation of motivation for performance self-training in future music teachers (high (creative-interpretive), medium (reproductive-interpretive) and basic (reproductive)) are outlined. The methodology of forming motivation for performance self-training in future music teachers has been developed and experimentally tested. The concept of “performance self-training of a future music teacher” has been introduced into scientific circulation.

The results of the experimental work have shown positive dynamics of increasing in the experimental group of the levels of formation of the studied phenomenon in comparison with the control group by all the outlined criteria, which proves the effectiveness of the proposed methodology. There was a significant increase in the number of students with a high level of motivation (from 19,2 % to 39,2 %) and a significant decrease in the number of students with a low level of research quality (from 40,8 % to 15,0 %).

**Key words:** professional training of future music teachers, performance training, independence, self-training, performance self-training, motivation, artistic-pedagogical interpretation, step-by-step methodology, formation of motivation for performance self-training.

Підписано до друку 25.08.2021 р. Формат 60Х90/16. Гарн. News Times.  
Друк ризогр. Папір офсет. Умовн. друк. арк. 0,9.  
Тираж 100 прим.

Надруковано в редакційно-видавничому відділі  
СумДПУ імені А. С. Макаренка

40002, м. Суми, вул. Роменська, 87.